

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Кафедра генетики та розведення с.-г. тварин ім. В.П.Коваленка

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан біолого-технологічного факультету
доцент І.О. Балабанова
“ 28 ” *серпня* 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Анатомія тварин

освітній рівень другий (магістерський)

спеціальність 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»

спеціалізація (освітня програма) "Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза"
(назва спеціалізації)

факультет біолого-технологічний
(назва факультету)

2019 – 2020 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Анатомія тварин» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня, що навчаються за освітньою програмою «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза», спеціальності 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза».

Розробники:

Нежлукченко Тетяна Іванівна – зав.кафедри генетики та розведення с.г. тварин ім.В.П.Коваленка, д.с.г.н., професор

Папакіна Наталія Сергіївна – доцент кафедри генетики та розведення с.г. тварин ім.В.П.Коваленка, к.с.г.н., доцент

Кушнеренко В.Г. – доцент кафедри генетики та розведення с.г. тварин ім.В.П.Коваленка, к.с.г.н., доцент

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри генетики та розведення с.-г. тварин ім. В.П.Коваленка протокол №1 від «27» серпня 2019р.

Схвалено методичною комісією біолого-технологічного факультету протокол №1 від «28» серпня 2019р.

Затверджено на Вченій раді біолого-технологічного факультету

Протокол від “ 28 ” серпня 2019 року № 1

Завідувач кафедри

“ 27 ” серпня 20 19 року

(підпис)

(Нежлукченко Т.І.)
(прізвище та поімення)

© Нежлукченко Т.І., 2019 рік
© Папакіна Н.С., 2019 рік
© Кушнеренко В.Г., 2019 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (напрямок підготовки), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 8,0	Галузь знань 21 - «Ветеринарна медицина»	Нормативна	
Змістових частин – 3	Спеціальність: 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»	Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____		1-й	1-й
(назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 240		1-й та 2-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 120 самостійної роботи студента - 120	Освітній рівень: бакалавр	Лекції	
		50 год.	16 год.
		Практичні, семінарські	
		0 год.	0 год.
		Лабораторні	
		70 год.	16 год.
		Самостійна робота	
		120 год.	208 год.
Індивідуальні завдання: год.			
Вид контролю: залік та екзамен			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1,07

для заочної форми навчання – 0,19

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Анатомія – наука про закономірності будови організму, зумовлені властивостями живої матерії і історією його розвитку під впливом умов зовнішнього середовища і спадкових факторів.

Метою курсу «Анатомія тварин» є формування теоретичного уявлення про закономірності будови організму тварин, а також вивчення будови органів та систем організму різних видів тварин на підґрунті виявлених закономірностей.

Анатомія тварин в системі вищої освіти відноситься до однієї з важливих фундаментальних дисциплін, на знанні якої здійснюється вся наступна підготовка фахівців, покликаних вирішувати задачі виробництва. Разом з іншими дисциплінами : Цитологія, гістологій, ембріологія, зоології, хімія, фізіологія та

біохімія анатомія утворює необхідний базис, яким користуються на інших кафедрах для формування основних професійних навичок.

Форма і будова органів, а також всього організму знаходяться в тісному взаємозв'язку з умовами існування, з функціями, які вони виконують під впливом зовнішніх факторів і внутрішнього середовища.

Мета: вивчити особливості будови органів, апаратів і систем у нерозривному зв'язку з їх функціями. На основі загальних закономірностей визначати видові, вікові і функціональні особливості будови органів, пов'язані з історичним, індивідуальним розвитком та умовами існування організму в цілому.

Завдання: системний підхід вивчення будови організму тварин від клітинного рівня до рівня цілісного організму у порівняльно-видовому аспекті спрямований на формування у студентів уявлення про універсальність загально біологічних механізмів забезпечення процесів життєдіяльності, а також усвідомлення ролі умов існування тварин у формуванні видових, індивідуальних і вікових особливостей будови органів, апаратів і систем органів.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:** будову тіла тварин, поділ його складових частин на системи і апарати за їх функціональним зв'язком; взаємне розміщення частин тіла і органів (синтопію); проекцію окремих органів на скелет (скелетотопію); загальні принципи будови і розвитку окремих органів і систем у процесі їх історичного або індивідуального становлення; особливості будови окремих органів і систем в залежності від функції, яку вони виконують

уміти: характеризувати не тільки особливості будови конкретного органа, але і його морфо-функціональний взаємозв'язок з різними системами організму.

Для вивчення дисципліни використовуються експонати анатомічного музею ім. В.І.Амаліцького.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістова частина 1: Введення в анатомію, соматична група систем

Тема 1. Вступ.

Тема 2. Кістка як орган, філогенез кісток.

Тема 3. Осьовий скелет.

Тема 4. Периферійний скелет.

Змістова частина 2. Вісцеральна група систем

Тема 5. Апарат травлення.

Тема 6. Апарат дихання.

Тема 7. Шкіра.

Тема 8. Органи розмноження.

Змістова частина 3. Інтегральна система організму.

Тема 9. Апарат крово- та лімфо-обігу.

Тема 10. Ендокринна система

Тема 11. Нервова система.

Тема 12. Аналізатори

Тема 13. Особливості будови організму птахів

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових частин і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістова частина 1. Введення в анатомію, соматична група систем												
Вступ, поняття про анатомію	8	2		2		4	8					8
Кістка як орган, філогенез кісток	16	4		4		8	13	1	2			10
Осьовий скелет	18	4		6		8	16	1	1			14
Периферійний скелет	14	2		4		8	15	2	1			12
Разом за змістовою частиною 1	56	12		16		28	52	4	4			44
Змістова частина 2. Вісцеральна група систем												
Апарат травлення	20	6		6		8	20	2				18
Апарат дихання	16	4		4		8	12		2			10
Шкіра	20	4		4		12	16		2			14
Органи розмноження	20	4		6		10	14	2				12
Разом за змістовою частиною 2	76	18		20		38	62	4	4			54
Змістова частина 3. Інтегральна система організму												
Апарат крово- та лімфо-обігу	22	4		8		10	28	2				26
Ендокринна система	20	4		6		10	26		2			24
Нервова система	26	6		8		12	28		2			26
Аналізатори	22	4		8		10	22					22
Особливості будови організму птиці	18	2		4		12	22	2				20
Разом за змістовою частиною 3	108	20		34		54	126	4	4			118
Усього годин	240	50		70		120	240	12	12			216

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ, поняття про анатомію	2
2	Кістка як орган, філогенез кісток	4
3	Осьовий скелет	4
4	Периферійний скелет	2
5	Апарат травлення	6

6	Апарат дихання	4
7	Шкіра	4
8	Органи розмноження	4
9	Апарат крово- та лімфо-обігу	4
10	Ендокринна система	4
11	Нервова система	6
12	Аналізатори	4
13	Особливості будови організму птахів	2
	Всього	50

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Усього	6

7. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

8. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття про внутрішню будову живих організмів	2
2	Кістка як орган, її ріст та розвиток	4
3	Скелет та його будова: осьовий скелет	6
4	Скелет та його будова: периферійний скелет	4
5	Принципи будови апарату травлення у окремих видів тварин	6
6	Принципи будови апарату дихання у окремих видів тварин	4
7	Будова шкіри та її утворення	4
8	Органи розмноження та вікові особливості	6
9	Будови кровоносних судин	4
10	Будови серця, коронарна та коронарний система серця	4
11	Ендокринні залози	6
12	Будова центральної нервової системи	2
13	Будова окремих аналізаторів	8
14	Принципи будови птахів	4
	Всього	70

9. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття про науку «анатомія»	4
2	Кістка та її філогенез	8

3	Основи спланхнології та будови скелету	8
4	Апарати травлення	8
5	Апарат дихання	8
6	Шкіра	8
7	Органи розмноження	10
8	Апарат крово- та лімфо-обігу	10
9	Ендокринна система	10
10	Нервова система	112
11	Аналізатори	10
12	Особливості будови організму птиці	12
	Всього	120

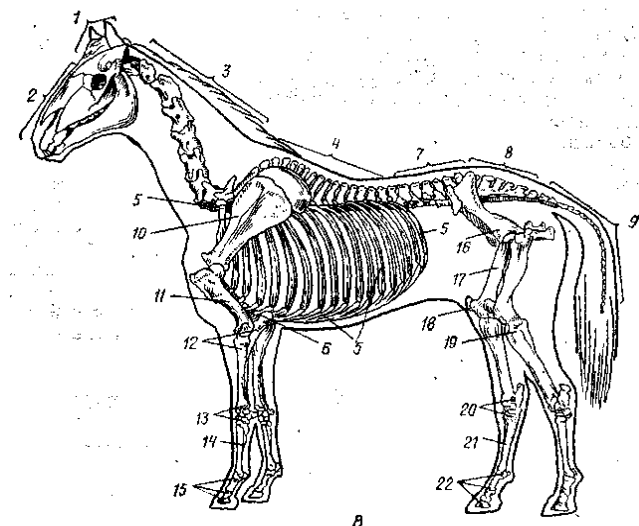
10. Індивідуальні завдання

1. Вкажіть суглоби грудної кінцівки.

- А. Ліктьовий, плечовий, лопатковий, зап'ясний, путовий, копитний.
 Б. Ліктьовий, плечовий, зап'ясний, путовий, копитний, вінцевий.
 В. Лопатково – плечовий, зап'ясний, пальцевий, міжкістковий.
 Г. Каракоїдно – плечовий, ліктьовий, зап'ясний, путовий, вінцевий.

2. Які кістки входять до складу грудної кінцівки тварин.

- А. Лопатка, каракоїдна, плечова, променева, заплюсневі, плюсневі, пальцеві.
 Б. Лопатка, плечова, ліктьова, променева, кістки зап'ястка, пястка пальців.
 В. Лопатка, плечова, ключиця, ліктьова, променева, заплюсневі, плюсневі, пальцеві.
 Г. Лопатка, каракоїдна, плечова, променева, заплюсневі, плюсневі, кистова, пальцеві.

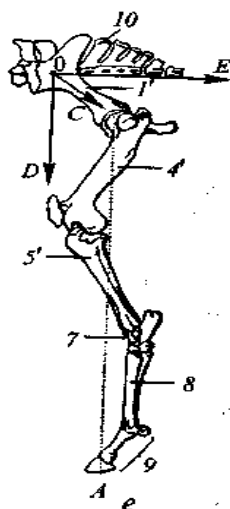

3. Приведіть у відповідність розташування кісток тазової кінцівки тварин.

- 1- кістки заплесни
 4-великогомілкова
 5-стегнова
 7-кістки пальців

8-тазова

9-кістки плесни

11. Методи навчання

При викладанні нормативної дисципліни «Анатомія тварин» здобувачам вищої освіти, які навчаються за спеціальністю 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза» біолого-технологічного факультету Херсонського державного аграрного університету використовують всі загальноприйняті методи навчання для вищого навчального закладу, а саме:

- словесні методи - розповідь-пояснення, бесіду, лекцію;
- наочні методи - ілюстрація, демонстрація мультимедійних матеріалів та відеофільмів;
- практичні методи: досліди, вправи, навчальна праця.

Також лабораторні та практичні роботи проводяться із використанням експонатів анатомічного музею ім. В.І.Амаліцького, та за результатами індивідуальної наукової роботи у формі рефератів.

Згідно до праць С. Шаповаленко логіка передачі та сприймання навчальної інформації, методи навчання можуть класифікуватися як індуктивні та дедуктивні.

Індуктивні методи. Термін «індукція» походить від латинського *inductio* - зведення, вид узагальнення, який пов'язаний із передбаченням спостережень та експериментів на основі даних досвіду. У практичній педагогіці індукція втілюється у принципі: від часткового до загального, від конкретного до абстрактного.

Дедуктивний метод, як уважають учені-дидакти, активніше розвиває абстрактне мислення, сприяє засвоєнню навчального матеріалу на основі узагальнень.

Також задіяні творчі, проблемно-пошукові методи (М. Скаткін, І. Лернер). Проблемно-пошукова методика, на відміну від репродуктивної, пояснювально-ілюстративної, спирається на самостійну, творчу пізнавальну діяльність студентів. Як відомо, поняття «творчість» - це створення нового, оригінального, суспільно-цінного матеріального або духовного продукту. Творчість має репродуктивний характер, тому наслідком такої діяльності є результати власних досліджень студентів, що додатково працюють у гуртку та проводять власні наукові дослідження як теоретичного так і практичного характеру.

12. Методи контролю

Поточний контроль знань є органічною частиною всього педагогічного процесу і слугує засобом виявлення ступеня сприйняття (засвоєння) навчального матеріалу. Управління навчальним процесом можливе тільки на підставі даних поточного контролю. Завдання поточного контролю зводяться до того, щоб:

- виявити обсяг, глибину і якість сприйняття (засвоєння) матеріалу, що вивчається;
- визначити недоліки у знаннях і намітити шляхи їх усунення;
- виявити ступінь відповідальності студентів і ставлення їх до роботи, встановивши причини, які перешкоджають їх роботі;
- виявити рівень опанування навиків самостійної роботи і намітити шляхи і засоби їх розвитку;
- стимулювати інтерес студентів до предмета і їх активність у пізнанні.

Головне завдання поточного контролю - допомогти студентам організувати свою роботу, навчитись самостійно, відповідально і систематично вивчати усі навчальні предмети.

Поточний контроль здійснюється на кожному лекційному та лабораторному занятті, та надає уявлення про темпи та ступень засвоєння знань. Тестування та вибіркове опитування відбувається на початку кожної пари.

Рубіжний (тематичний, модульний, блоковий) контроль знань є показником якості вивчення окремих розділів, тем і пов'язаних з цим пізнавальних, методичних, психологічних і організаційних якостей студентів. Його завдання - сигналізувати про стан процесу навчання студентів для вжиття педагогічних заходів щодо оптимального його регулювання. Якщо поточний контроль проводиться лише з метою діагностики першого рівня засвоєння, тобто рівня загального орієнтування у предметі, то рубіжний контроль дає можливість перевірити засвоєння отриманих знань через більш довготривалий період і охоплює більш значні за обсягом розділи курсу. Відповідно змінюється методика контролю, від студентів можна вимагати самостійної конструктивної діяльності, а також виявити взаємозв'язки з іншими розділами курсу.

Рубіжний контроль провадиться в усному й письмовому вигляді, а саме вигляді контрольної роботи, індивідуального завдання. Результати такої форми контролю зберігаються протягом року.

Однією з форм рубіжного контролю є семінар. Він має за мету мобілізувати студентів на поглиблене вивчення дисципліни. При проведенні семінарів ведеться більш невимушена бесіда, ніж на заліках та іспитах, що, природно, дає змогу вивчити інтереси і схильності студентів, їх дійсну підготовку і встановити шляхи більш раціонального проведення навчального процесу.

Підсумковий контроль являє собою іспит студентів з метою оцінки їх знань і навиків у відповідності до моделі спеціаліста.

До підсумкового контролю належать модульні, семестрові роботи та іспит, а також залік перед іспитом. Основна мета іспиту - встановлення дійсного змісту знань студентів за обсягом, якістю і глибиною і вміннями застосовувати їх у практичній діяльності.

13. Розподіл балів, які отримують студенти

I семестр

Поточне тестування та самостійна робота								Сума
Змістова частина 1				Змістова частина 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	100
10	10	10	10	15	15	15	15	

T1, T2 ... T9 – теми змістових частин.

II семестр

Поточне тестування та самостійна робота					Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістова частина 3					40	100
T9	T10	T11	T12	T13		
12	12	12	12	12		

T1, T2 ... T12 – теми змістових частин.

Схеми оцінювання ДВНЗ «ХДАУ»

Національна диференційована шкала

Оцінка	Мін. рівень досягнень	Макс. рівень досягнень
Відмінно/Excellent	90	100
Добре /Good	74	89
Задовільно/Satisfactory	60	73
Незадовільно/Fail	0	59

Шкала ECTS

A	90	100
B	82	89
C	74	81
D	64	73
E	60	63
Fx	35	59
F	1	34

14. Методичне забезпечення

Методичні рекомендації до самостійної роботи для здобувачів вищої освіти які навчаються за освітньою програмою «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза» у розробці

15. Рекомендована література

Базова

1. Морфологія сільськогосподарських тварин / В.Т. Хомич, С.К. Рудик, В.С. Левчук та ін.; За ред. В.Т. Хомича. — К.: Вища освіта, 2003. — 527 с.
2. Костюк В.К. Атлас анатомії свійських тварин. К.:Вища освіта, 2003.
3. Папакіна Н.С., Архангельська М.В., Кушнеренко В.Г. Н.В. Збірник тестових завдань з дисципліни „Морфологія с.-г. тварин” змістовна частина №1 Основи цитології, загальна ембріологія і гістологія, для студентів біолого – технологічного факультету. - Херсон: - Ред. Вид. Центр „Колос”, 2015. – 32с.
4. Папакіна Н.С., Архангельська М.В., Кушнеренко В.Г. Збірник тестових завдань з дисципліни „Морфологія с.-г. тварин” змістовна частина №1 Основи цитології, загальна ембріологія і гістологія, для студентівбіолого – технологічного факультету. - Херсон: - Ред. Вид. Центр „Колос”, 2015. – 38с.

Допоміжна

1. Александровская О.В. и др. Цитология, гистология и эмбриологии. М.: Агропромиздат, 1987.
2. Вракин В.Ф., Сидорова М.В. Морфология с.- х. животных. М. :Агропромиздат, 1991.
3. Вракин В.Ф. и др. Практикум по анатомии с основами гистологии и эмбриологии с.-х. животных М.: Колос, 1982.

15. Інформаційні ресурси

1. Анатомія свійських тварин. – Рудик С.К. // <http://www.booksshare.net/index.php?author=rudik-sk&book=2001&category=biol&id1=4>